

Sygn. akt VI RCa 104/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2019 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Niewiadomska

Sędziowie: SO Jolanta Biernat-Kalinowska

SO Waldemar Pałka (spr.)

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Anna Greifenberg-Krupa

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2019 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. L.**

przeciwko **małoletniemu W. L.** reprezentowanemu przez matkę M. M.

o obniżenie alimentów

oraz z powództwa **małoletniego W. L.** reprezentowanego przez matkę M. M.

przeciwko **J. L.**

o podwyższenie alimentów

oraz z powództwa **M. M.**

przeciwko **J. L.**

o alimenty

na skutek apelacji stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 30 sierpnia 2018 roku

sygn. akt III RC 818/17

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniża z dniem 30 sierpnia 2018 roku alimenty ustalone w wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 26 kwietnia 2016 roku w sprawie III RC 269/15 zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 12 października 2016 roku w sprawie VI RCa 160/16 na kwotę 1200 zł do kwoty po 900 zł (dziewięćset złotych) miesięcznie, bez zmiany warunków płatności.

II. W pozostałej części powództwo i apelację oddala.

III. W całości oddala apelację małoletniego powoda i pozwanego wzajemnego oraz powódki wzajemnej.

IV. Odstępuje od obciążania stron opłatami sądowymi w obu instancjach.

V. Koszty procesu za instancję odwoławczą między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt VI RCa 104/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił powództwo J. L. o zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 16 października 2016 r. poprzez obniżenie od dnia 1 października 2017 r. alimentów zasądzonych od J. L. na rzecz małoletniego syna W. L., oddalił powództwo W. L., w imieniu którego występowała matka M. M., o podwyższenie alimentów ustalonych tym samym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie do kwoty po 2000 zł miesięcznie, W uzasadnieniu Sąd wskazał, iż J. L. wraz z byłą żoną - M. M. są właścicielami licznych nieruchomości w G. oraz S., przy czym mieszkanie na ul. (...) w G. o pow. 54,7 m² było stale wynajmowane za kwotę 1200 zł miesięcznie. Mieszkanie na ul. (...) o pow. 44,85 m² było wynajmowane sporadycznie. Mieszkanie na ul. (...) o pow. 38 m² pozostawało niezamieszkałe. Wszystkie mieszkania stron w G. były obciążone kredytami hipotecznymi, spłacanymi przez pozwanego. Rat wynosiły 1350 – 1500 (...), czyli ok. 5000 – 6000 zł. W spłacie rat pomagał J. L. jego brat. Mieszkanie na ul. (...) w O., stanowiące odrębną własność pozwanego Powód wniósł do spółki (...) Sp. z o.o., której był współlnikiem wraz z bratem, a które następnie było wynajmowane za kwotę 1500 zł. M. M. posiadała majątek osobisty, w skład którego wchodziły dwie nieruchomości gruntowe. Pomiędzy J. L. a M. M. prowadzone jest obecnie postępowanie o podział majątku wspólnego przed Sądem Rejonowym w Olsztynie.

Sąd I instancji ustalił również, że przed Sądem Rejonowym w Olsztynie toczyło się przeciwko J. L. postępowanie w sprawie o sygn. VII K 698/15 o czyny z art. 209 § 1 kk, art. 300 § 2 kk i art. 271 § 1 kk w zb. z art. 273 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, w którym uznano go winnym zarzucanych mu czynów i skazano na karę łączną(...)pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby lat (...) a także zobowiązano do bieżącego łżenia na utrzymanie dziecka oraz orzeczono wobec pozwanego grzywnę wysokości (...)ustalając wysokość każdej z nich na (...) zł. Przed tym samym sądem toczyło się postępowanie w sprawie o sygn. III Nsm 605/17, w ramach którego zmieniono rozstrzygnięcie o kontaktach uczestnika postępowania z małoletnim W. L., w ten sposób, że J. L. ma prawo do kontaktów z synem na zasadzie dobrowolności. Wcześniej w tym postępowaniu na wniosek M. M. Sąd tymczasowo zakazał J. L. utrzymywania kontaktów z synem. Co więcej przeciwko M. M. oraz J. L. toczono są postępowania egzekucyjne, w tym w związku z zaległościami wobec Spółdzielni (...)w G.. J. L. w okresie od (...)r. był zatrudniony na umowę o pracę w firmie (...) z siedzibą w O. na stanowisku (...), za wynagrodzeniem w wysokości 2000 zł brutto miesięcznie. W dniu 22 grudnia 2017 r. zarejestrował się w Miejskim (...)w O.. Obecnie podejmuje prace dorywcze, z których się utrzymuje.

W dniu (...) powodowi urodziło się (...)dziecko – córka K. L.. J. L. twierdzi, że miesięczny koszt utrzymania małoletniej K. wynosi średnio ok. 1158,50 zł. Do utrzymania małoletniej dokłada się również jej matka. J. L. wraz z partnerką i dzieckiem mieszka w mieszkaniu przy ul. (...) w O.. J. L. choruje ponadto na (...). Z ustaleń Sądu I instancji wynika też, że J. L. wstrzymywał się od łżenia na W. L. w okresie od listopada 2012 r. do marca 2013 r. i w okresie od stycznia 2014 r. do kwietnia 2014 r.

Odnosząc się do sytuacji życiowej małoletniego Sąd I instancji wskazywał. Iż W. L. uczęszcza do Szkoły (...)w O., w której miesięczne czesne wynosi 360 zł. Małoletni pozwany uczestniczy w licznych zajęciach dodatkowych, na które zapisuje go matka. Z wyliczeń matki małoletniego wynika, iż przeznaczają co miesiąc na wychowanie syna łącznie ok. 5851 zł. Małoletni W. L. nadal mieszka z matką w 29-metrowym mieszkaniu przy ul. (...) w O.. Mieszkanie należy do babki małoletniego. Małoletni wraz z matką nie ponoszą opłat z tego tytułu, ponieważ koszty utrzymania mieszkania w kwocie 680 zł opłaca matka M. M.. M. M. obecnie nie pracuje. Była zarejestrowana w Powiatowym (...)w O. jako osoba bezrobotna od dnia 19 stycznia 2017 r. bez prawa do zasiłku. Obecnie jest ubezpieczona w (...)jako domownik. Ostatni raz była zatrudniona w okresie od 1 lutego 2001 r. do 15 listopada 2006 r. w (...) O. na stanowisku (...), skąd zwolniła się dobrowolnie. Aktualnie podejmuje prace dorywcze w postaci opieki nad domami znajomych i sporządzaniu

operatów szacunkowych. Utrzymuje się z pomocy finansowej swoich emerytowanych rodziców, którzy otrzymują niskie emerytury, ale posiadają również oszczędności. M. M. miała do spłacenia 20.000 zł tytułem spłaty kredytu na działalność w postaci gabinetu masażu. Z uwagi na niespłacanie kredytu wszczęto przeciwko niej postępowanie egzekucyjne.

Sąd I instancji podkreślił również, iż matka małoletniego pozostaje w bliskich relacjach z A. W., który zajmuje się prowadzeniem gabinetu masażu (...).

W oparciu o poczynione ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał, iż żadne z powództw nie zasługuje na uznanie.

Sąd, uzasadniając swoje orzeczenie, powołał się na treść art. 138 oraz 135 § 1 kro, stwierdzając, iż zakres obowiązku alimentacyjnego zależy od usprawiedliwionych potrzeb alimentowanego i zarobkowych możliwości zobowiązanego. W ocenie Sądu Rejonowego w sytuacji życiowej zarówno J. L. jak i W. L. nie nastąpiła żadna zmiana od momentu ostatniego orzeczenia w tym zakresie wydanego 16 października 2016 r.

Sąd zanegował wyliczenia przedstawione przez M. M., a które dotyczyły kosztów wychowania syna, szczególnie w kontekście stwierdzeń jakoby wszystkie wydatki miała ponosić matka M. M.. Sąd ocenił jej twierdzenia jako niewiarygodne, mające na celu ukrycie faktyczne źródła dochodów.

Odnosząc się do możliwości zarobkowych J. L. stwierdzono, iż nie nastąpiła w tym zakresie żadna zmiana od momentu wydania wyroku z dnia 16 października 2016 r. Sąd podkreślił jednakowoż fakt urodzenia się córki J.– K., której ten był również zobowiązany do zapewnienia środków utrzymania. Możliwości zarobkowe J. L. zostały oszacowane na poziomie 2500-3000 zł, które mogłyby się zmienić po zakończeniu postępowania działowego. Sytuacja życiowa i majątkowa J. L. usprawiedliwiałaby utrzymanie alimentów na dotychczasowym poziomie.

Tłumacząc swoje stanowisko w kwestii możliwości przyznania alimentów na rzecz M. M. Sąd wskazał na treść art. 60 kro. Sąd wskazał, iż nie w każdym przypadku orzeczenia winy w rozpadzie pożycia małżeńskiego uzasadnione będzie zasądzenie alimentów na rzecz małżonka nieuznanego winnym w tym zakresie. Zdaniem Sądu matka małoletniego ma bardzo duże możliwości zarobkowe, które pozwalałyby jej na utrzymanie dotychczasowej stopy życiowej. M. M. pracowała w (...) O. w okresie 2001-2006. Z pracy tej zrezygnowała dobrowolnie. Ponadto w 2017 r. darowała (...) gospodarstwo rolne i zarejestrowała się jako bezrobotna. W chwili orzekania w I instancji nie pracowała i nie podejmowała żadnej aktywności zawodowej.

Sąd I instancji wskazał, iż (...) nie wykazuje charakteru niedostatku. Wszystkie potrzeby M. M. w chwili obecnej są zaspokajane, w tym choćby w zakresie usług kosmetycznych czy fryzjerskich. Sąd I instancji stwierdził, iż po stronie M. M. nie doszło do pogorszenia sytuacji życiowej i majątkowej, gdyż dysponuje znacznym majątkiem, z którego może czerpać dochody. Co więcej z własnej woli nie podejmuje ona zatrudnienia i nie czyni starań w tym zakresie.

Powyższy wyrok zaskarżyły obie strony.

Powód i pozwany wzajemnie J. L. w nieformalnej apelacji zarzucił wyrokowi błędną ocenę jego możliwości dochodowych, pominięcie potrzeb jego małoletniej córki oraz możliwości ich zaspokojenia, błędne określenie składników majątku wchodzącego do podziału majątku w toczącym się postępowaniu działowym, nieuwzględnienie istotnych przesłanek w postaci narodzin córki i stanu zdrowia skarżącego, które przemawiają za uwzględnieniem jego żądań w przedmiotowej sprawie i wniósł on o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa w całości lub w części.

Małoletni pozwany i powód wzajemny oraz jego matka również w nieformalnej apelacji zarzucili - naruszenie prawa procesowego i materialnego przez podważenie prawomocnych orzeczeń w sprawach III Opm 119/16 i III Nsm 605/17, wybiórcze uwzględnianie dowodów i faktów znanych sądowi z urzędu oraz ich tendencyjne interpretowania co miało wpływ na treść wyroku, - błędy w ustaleniach faktycznych polegające m.in. na przyjęciu, że ojciec dziecka nie ma możliwości czynienia osobistych starań, że sytuacja skarżącej po rozwodzie nie zmieniła się, - dowolną ocenę

materiału dowodowego, która miała wpływ na przyjęcie, że sytuacja małoletniego i jego matki nie uległa zmianie, - sprzeczność ustaleń faktycznych z zebranymi w sprawie dowodami polegającą na tendencyjnej interpretacji i błędnej ocenie dowodów, nieuzasadnionym daniu wiary zeznaniom powoda i niedaniu wiary matce małoletniego w szczególności dotyczącej jej sytuacji osobistej i materialnej, kosztów utrzymania małoletniego i jego potrzeb oraz dochodów uzyskiwanych przez powoda z najmu lokali w G., - pominięcie okoliczności, że zadłużenia alimentacyjne powoda doprowadziło do pogorszenia sytuacji matki małoletniego, że powód złośliwie nie udostępnił małoletniemu możliwości korzystania chociażby w okresie wakacji z mieszkań stanowiących majątek wspólny jego rodziców, - nie uwzględnienia wskaźnika inflacyjnego, spadku siły nabywczej pieniądza jaki nastąpił od czasu ustalenia dotychczasowych alimentów, - pominięcia istotnych dowodów mających wpływ na treść orzeczenia znajdujących się w aktach spraw III RC 269/15 i X Ns 749/14 oraz II K 366/17 na okoliczność sytuacji majątkowej powoda i pozwanego wzajemnie oraz wiarygodności matki małoletniego, a także wizerunku powoda i pozwanego wzajemnie i sytuacji majątkowej i zarobkowej,

-odstąpienie przez sąd I instancji od podania przyczyn, dla których zeznaniom matki małoletniego i przedłożonym dokumentom sąd ten odmówił wiarygodności i, w konsekwencji tych zarzutów, skarżący wniosli o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględniania ich żądań w całości lub w części ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda i pozwanego wzajemnie J. L. zasługuje częściowo na uwzględnienie, natomiast apelacja małoletniego W. L. oraz M. M. nie zasługują na uwzględnienie w żadnym stopniu.

Po pierwsze jednak należy podkreślić, iż Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie. Materiał dowodowy zgromadzony przez Sąd I instancji jest również wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Sąd I instancji w uzasadnieniu orzeczenia rozważał szczegółowo sytuację materialną i życiową stron. Sąd II instancji przyjmuje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji jako swoje, niemniej dokonał na ich podstawie nieco odmienne wnioski.

Materialnoprawną podstawę do zmiany orzeczenia alimentacyjnego stanowi art. 138 kro, zgodnie z którym w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków należy rozumieć zmianę okoliczności istotnych z punktu widzenia ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego i zakresu świadczeń alimentacyjnych. Zatem nie każda zmiana w życiu obowiązanego czy uprawnionego do alimentów będzie podstawą do zmiany orzeczenia alimentacyjnego, w szczególności jeśli nie mają charakteru trwałego, zasadniczego, i nie wyczerpują przesłanek, które w istotny sposób wpływają na istnienie czy zakres obowiązku alimentacyjnego

W ocenie Sądu Okręgowego takie istotne zmiany w sytuacji życiowej i rodzinnej J. L. jakie zaszły od czasu wyroku z dnia 16 października 2016 r., który podwyższył kwotę alimentów należnych od niego na rzecz małoletniego pozwanego powoda wzajemnego W. L. mają miejsce w niniejszej sprawie. W szczególności mowa tu o urodzeniu się jego córki K. L. oraz pogorszeniu się zdrowia J. L.. Faktem bezsprzecznym jest, iż narodziny dziecka, a w konsekwencji koniecznośćłożenia na jego utrzymanie pogorszyły sytuację finansową. Powód w postępowaniu przed Sądem I instancji wskazywał, iż urodzenie się małoletniej pociągnęło za sobą również zwiększenie wydatków po jego stronie. Nie zmienia tego fakt, iż matka małoletniej również ma obowiązek ponoszenia kosztów utrzymania małoletniej, gdyż obowiązek ten obciąża oboje rodziców i nie może zostać scedowany wyłącznie na matkę małoletniej K. L..

Istotną dla sprawy okolicznością, nie negowaną przez powódkę wzajemną, jest także choroba J. L.. Jak podnosił powód w toku postępowania pierwszoinstancyjnego choruje on na schorzenia o charakterze neurologicznym, które znacząco obniżają jego możliwości zarobkowe.

Co prawda w związku z okolicznościami przytoczonymi powyżej powód ma obniżone zdolności zarobkowe, jednakowoż nie wyłączają one tych możliwości. Powód szczególnie ze swoim doświadczeniem zawodowym może

podjąć zatrudnienie, jednakże jak sam przyznaje nie robi tego z uwagi na zajęcia egzekucyjne. Okoliczności te uzasadniają obniżenie alimentów należnych małoletniemu nie do 400 zł jak chciał powód, a do wysokości 900 zł.

Apelacja M. M. jest w gruncie rzeczy polemiką z ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd I instancji i jako jest nieuzasadniona. Ponadto zarzuty M. M. odnoszą się przede wszystkim do wniosku o podwyższenie alimentów na rzecz małoletniego W. L., niemal całkowicie pomijając uzasadnienie dotyczące oddalenia powództwa o zasądzenie alimentów na jej rzecz.

Ustalenie wystąpienia zmiany stosunków oraz jej wpływu na wysokość świadczeń alimentacyjnych należnych uprawnionemu, wymaga porównania stanu istniejącego w chwili orzekania o alimentach lub zawierania umowy dotyczącej alimentów ze stanem istniejącym w czasie rozpoznawania powództwa wytoczonego na podstawie art. 138 kro. Sąd w pełni podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 lutego 1981 r., III CRN 21/81 (OSNCP 1981, Nr 11, poz. 217), że jedynie zmiana stosunków zaistniała po zamknięciu rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku zasądającego alimenty, może uzasadniać żądanie zmniejszenia lub ograniczenia czasu trwania świadczeń alimentacyjnych (...) Tylko takie rozwiązanie może być uznane za nienaruszające wyrażonej w art. 365 § 1 kpc zasady, iż orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i inne organy państwowe". Błędny jest zatem zarzut poczyniony przez M. M. jakoby sytuacja jej oraz małoletniego zmieniła się w stosunku do sytuacji w momencie orzekania o rozwodzie z J. L.. Pomiędzy wyrokiem orzekającym w niniejszej sprawie, a wyrokiem rozwodowym został jeszcze wydany wyrok z dnia 16 października 2016 r. i tylko takie okoliczności, które wystąpiły po wydaniu tegoż wyroku miałyby znaczenie dla sprawy.

W związku z powyższym Sąd dokonując porównania sytuacji małoletniego W. L. z momentu ostatniego orzeczenia alimentacyjnego z sytuacją obecną nie znalazł takich okoliczności, które uzasadniałyby podwyższenia kwoty alimentów, a tym bardziej nie o kwotę 800 zł. Co więcej również dla Sądu II instancji niewiarygodne wydają się wyliczenia przedstawione przez M. M. traktujące o kosztach utrzymania syna. W sprawie III RC 269/15 M. M. także przedstawiała zestawienie wydatków, jakie czyni na rzecz małoletniego. Z jej wyliczeń wynikało. Iż wydatki te przekraczały kwotę 5000 zł. Ponadto M. M. nie wyjaśnia w wiarygodny sposób, skąd czerpie owe finansowe środki, w sytuacji gdy jest osobą bezrobotną. W ocenie Sądu M. M. nie chce ujawnić faktycznych źródeł swoich dochodów, jak również uczciwie przyznać, skąd czerpie środki na utrzymanie siebie i syna.

Również zarzut M. M. dotyczący spadku siły nabywczej pieniądza należy uznać za chybiony. Zgodnie z oficjalnymi danymi GUS średnioroczny wzrost cen w 2016 r. wyniósł -0,6% (deflacja), natomiast w 2017 r. wyniósł 2,0%. Przeczy to zatem twierdzeniom skarżącej o radykalnym wzroście cen i spadku wartości pieniądza.

Zgodnie z art. 135 § 1. kr zakres świadczeń alimentacyjnych nie zależy tylko od usprawiedliwionych, a nie absolutnie żadnych, w tym bywa również nieracjonalnych wydatków na rzecz osoby uprawnionej, ale również od możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji. Skoro możliwości te są niższe, to nie ma podstaw do utrzymania go w dotychczasowej wysokości ani tym bardziej do jego podwyższenia.

Odnosząc się do powództwa M. M. o zasądzenie na jej rzecz alimentów od J. L. to wskazać należy, iż sąd odwoławczy w pełni podziela stanowisko sądu I instancji w tym zakresie. Sytuacja życiowa M. M. od momentu rozwodu się nie zmieniła. Nadal żyje ona na wysokim poziomie. Jak sama wskazuje jeździ na zagraniczne wycieczki, ma możliwość korzystania z usług fryzjerskich czy kosmetycznych, tak samo jak w trakcie trwania małżeństwa z J. L.. Co więcej powódka wzajemna od lat nie podejmuje żadnej aktywności zarobkowej, pozostaje osobą bezrobotną. Pomimo tego wszystkie potrzeby życiowe M. M. są zaspokojone. Powódka jednocześnie sama dokonała darowizny gospodarstwa rolnego o powierzchni 25 ha na rzecz (...), z którego sprzedaży mogła pozyskać środki pieniężne.

W ocenie Sądu odwoławczego M. M. nie wykazuje w sposób rzetelny swoich źródeł utrzymania, ograniczając się do określenia, iż pomagają jej rodzice-emeryci, których emerytury, zgodnie z jej własnym oświadczeniem, oscylują w granicach 1000-1200 zł miesięcznie.

W konsekwencji powyższych rozważań, na podstawie art. 386 § 1 kpc zmieniono zaskarżony wyrok uwzględniając tylko w stosunkowo niewielkiej części apelację powoda i pozwanego wzajemnie. Jednocześnie też, na podstawie art. 385 kpc, w pozostałej części apelację powoda i pozwanego wzajemnie oraz w całości apelację strony pozwanej i powodowej wzajemnie oddalono uznając je za pozbawione uzasadnionych podstaw.

Sąd odstąpił od obciążania stron opłatami sądowymi na zasadzie art. 113 § 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, natomiast wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami zostało orzeczone na podstawie art. 100 kpc.